

บทคัดย่อ

วิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจสังคมชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลา
ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทร้อยกรองในยุคการพิมพ์
(พ.ศ.๒๔๗๒-๒๕๐๓)

บทคัดย่อ
ของ
วินัย สุกใส

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มีนาคม ๒๕๔๖

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการสร้างสรรค์วรรณกรรมในท้องถิ่นลุ่มทะเลสาบสงขลาในยุคการพิมพ์ (พ.ศ.๒๔๗๒-๒๕๐๓) กับบริบททางสังคม และวิเคราะห์ภาพสะท้อนเศรษฐกิจสังคมชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลาที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นประเภทร้อยกรองในยุคการดังกล่าว โดยใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลวรรณกรรม เอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างสรรค์วรรณกรรมท้องถิ่นลุ่มทะเลสาบสงขลาในยุคการพิมพ์มีความเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กล่าวคือ สภาพเศรษฐกิจสังคมลุ่มทะเลสาบสงขลาในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๒-๒๕๐๓ กำลังปรับเปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบพอเลี้ยงชีพไปสู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้า การสร้างสรรค์งานวรรณกรรมได้มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมที่เกิดขึ้น นักประพันธ์ผู้สร้างสรรคงานวรรณกรรมจะแสดงตัวเป็นเจ้าของผลงาน แสดงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ผลงานประพันธ์ และบางกลุ่มก็มีรายได้จากการจัดพิมพ์จำหน่ายผลงานประพันธ์ การเสพวรรณกรรมมีทั้งการอ่าน การฟังการสดหนังสือ และผ่านการละเล่นประเภทหนังตะลุง วรรณกรรมร้อยกรองในยุคนี้มีการเผยแพร่ทั้งโดยการพิมพ์จำหน่าย พิมพ์แจกใน โอกาสต่างๆ และผ่านประเพณีและการละเล่นต่างๆ ทำให้วรรณกรรมเหล่านี้แพร่หลาย มากกว่าวรรณกรรมแบบเก่า และพบว่าวรรณกรรมประเภทนิทานประโลมโลก และวรรณกรรมคำสอนที่แต่งโดยนักประพันธ์พื้นบ้าน จะได้รับความนิยมสูงกว่าผลงานของนักประพันธ์ที่เป็นพระสงฆ์และ ปัญญาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวรรณกรรมเหล่านี้จะให้ความบันเทิงมากกว่า และที่เด่นที่สุดก็คือ สามารถนำไปใช้เป็นหนังสือสดและใช้เพื่อการแสดงหนังตะลุงอันเป็นสื่อบันเทิงพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี

ในด้านภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจสังคม พบว่า วรรณกรรมท้องถิ่นลุ่มทะเลสาบสงขลาในยุคการพิมพ์สะท้อนภาพให้เห็นความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมของชุมชนทำนาและชุมชนทำสวนทำไร่ไว้อย่างชัดเจน ใน ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะแรก เป็นการสะท้อนภาพเศรษฐกิจสังคมที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพไปสู่เศรษฐกิจแบบการค้าที่ค่อยๆ เกิดขึ้นในชุมชนหมู่บ้าน และเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจนขึ้นในช่วงทศวรรษ ๒๔๕๐ เป็นต้นมา ลักษณะที่ ๒ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐที่จะเข้าไปควบคุมปัจจัยการผลิตและผลผลิตของชุมชน โดยการปลูกฝังความคิดทางเศรษฐกิจสังคมแบบทุนนิยมผ่านงานวรรณกรรมของปัญญาชนรุ่นใหม่และพระสงฆ์ที่ผ่านการศึกษาจากเมืองหลวง ดังนั้น แม้ภาพรวมที่ปรากฏจะมีลักษณะเศรษฐกิจสังคมแบบยังชีพ

อย่างชัดเจน แต่ก็มีแนวโน้มให้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก และภาพสะท้อนจากวรรณกรรมที่แต่งและพิมพ์เผยแพร่ในช่วง พ.ศ.๒๔๕๑-๒๕๐๓ ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเข้าไปมีบทบาทของรัฐในอันที่จะควบคุมปัจจัยการผลิตและผลผลิตที่ชัดเจนเพิ่มขึ้น นักประพันธ์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในอันที่จะเผยแพร่หรือปลุกฝังความคิดและค่านิยมที่สอดคล้องกับระบบทุนนิยมมากขึ้น โดยที่พื้นฐานของกวีชาวบ้านส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาจากวัด ค่านิยมที่เกี่ยวกับคุณธรรมความดีงามตามหลักของศาสนาจึงยังคงเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งให้สังคมยังคงมีความสุขได้ คำสอนเกี่ยวกับการแสวงหาทรัพย์สินเพื่อความร่ำรวยจึงมีคุณธรรมตามหลักศาสนากำกับอยู่

**AN ANALYSIS OF SOCIO-ECONOMIC REFLECTIONS OF THE COMMUNITIES
AROUND THE SONGKHLA LAGOON BASIN AS FOUND IN LOCAL VERSE
LITERATURE IN THE AGE OF PRINTING (1929-1960)**

**An Abstract
by
Winai Suksai**

**Presented to Thaksin University in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Thai
March 2003**

This research sought to study relations between the process of creation and consumption of literature in the communities around the Songkhla Lagoon basin in the age of printing (1929-1960) and social contexts, and to analyze the socio-economic reflections of the said communities as found in the local verse literature of the period by means of analysis of literary data and documents, and through interview of individuals concerned.

Following are the research findings. The process of creation and consumption of literature as above-mentioned corresponded to social changes. That is to say, the socio-economic condition of the Songkhla Lagoon basin during 1929-1960 underwent adaptation from a system of sustenance economy to one of commercial economy. The creation of literary works took a similar turn. The writers who created literary works made themselves known as authors and showed their right of authorship. For some groups, there were revenues from publication of their works. The manners of consumption of literary works involved reading, listening to verse chanting, and shadow-play performance. The verse literature of this period was publicized through publishing for sale and for distribution on various occasions, as well as through rituals and forms of entertainment. This caused the literature to be more widely known than the literature of old. The literary works of romantic and moralizing categories composed by folk writers proved more popular than those penned by monks and intellectuals, possibly because of more entertaining value of the former, whose chief benefit came from its use as chanting books and for shadow-play performance that very well served as folk media of entertainment.

In terms of socio-economic reflections, it was found that the local literary works as referred to above clearly reflected the socio-economic changes in the communities of rice farming, gardening, and dry-land farming in two ways. First, it was the change from a system of sustenance economy to commercial economy that gradually took place in hamlet communities and took an evident turn from the decade of 1947's onward. Second, efforts by the state are reflected for control of

production factors and community products through inculcation of capitalistic socio-economic ideas via literary works by new intellectuals and monks educated in Bangkok. Therefore, although the whole picture as found was clearly characterized by sustenance socio-economy, a trend of the change to come can easily be detected. The literary works composed and published during 1948-1960 reflected more clearly the involvement of the state in controlling production factors and products. Writers had an increasingly important role of disseminating and cultivating ideas and values in harmony with capitalism. As most folk poets' background originated with monastery schooling, the value of merit and goodness based on the Buddhist religious precepts had enough restraining power for society to keep peace. The teachings about the pursuit of wealth were still dominated by a Buddhist merit base.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายวินัย ชื่อสกุล สุขใส

เกิดวันที่ 14 เดือนตุลาคม

สถานที่เกิด

พุทธศักราช 2499

บ้านเลขที่ 3 หมู่ที่ 4

ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

220 โชคสมาน 5 ซอย 7

ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

อาจารย์ 2 ระดับ 7

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2517

ม.ศ. 3 จากโรงเรียนพัทลุงจังหวัดพัทลุง อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง

พ.ศ.2521

ป.กศ.ชั้นสูง จากวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พ.ศ.2523

กศ.บ. (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
วิทยาเขตสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

พ.ศ.2546

กศ.ม.(วิชาเอกภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา